

دېشر د حقوقو نړيواله اعلاميه

د پريکړې نېټه (۱۰۰ دسمبر ۱۹۴۸) (۲۷.۹.۱۹۴۸عيل

د ملگرو ملتونو دسازمان عمومي غونډه

مقدمه

«څرنگه چې دېشري کورنۍ دټولو غړو ذاتي حيثيت پيژندنه او دهغوي پر رنځ او انتقال نه منونکي حقوق په نړۍ کېنې د ژادۍ ، عدالت او سولې اساس تشکيلوي

نې د بشري حقوق تحقير او د هغو نه پيژندنه په وحشيانه عملونو منجر شوي چې د بشريت روح په گناه مجبوروي او دهغې نړۍ ظهور يې چې په هغې کېنې بشر په بيان او عقیده کېنې ژاد اور له وېرۍ او فقر څخه فارغ وي، د بشر دلوړو آملو تر سرليک لاندې اعلان کړي دي.

له هغه ځايه چې اساساً بايد د بشري حقوقو د قانون په اجرا کولو سره حمايت وشي، چې بشر د وروستې علاج په نوم د ظلم او فشار پر ضد په قيام مجبور نه شي

له هغه ځايه چې اساساً لازم دي چې د ملتونو تر منځ و دوستانه اړيکو پراختيا بايد تشويق شي

حقوقو، دانساني فرد دمقام او ارزست او د نارينه وو او ښځو د حقوقو د تسلاوي په هکله يو ځل بيا په منشور کېنې خپل باور اعلان کړۍ او ټينگه پريکړه ېې کړې چې له ټولنيز پر مختځ سره مرسته و کړۍ او په يو ژاد چاپيريال کېنې د ښه ژوندانه وضع او حالات را منځ ته کړۍ

له هغه ځايه چې غړي هيوادونه سره متعهد شوي چې د ملگرو ملتونه په همکاري سره نړيوال احترام، دېشري حقوقو اوښتو د ژاډيو واقعي رعايت تامين کړي

له هغه ځايه چې د دغو حقوقو او ازديو په نسبت کډ مفاهمت د دغه تعهد د مکمل اجرا له پاره خاص اهميت لري

د ښوونې او روزنې په وسيله، د دغو حقوقو او ژاډيو احترام پراختيا ومومي اويا ملي او بين المللي تدريجي تدابير، دهغوي حماتي او واقعي اجرا او پيژندنه که د غړو هيوادونو په منځ کېنې وي او يا د هغو هيوادو د خلکو په منځ کېنې چې د هغوي په قلمرو کېنې وي، تامين شي.

لومړۍ ماده

د بشر ټول افراد ژاد نړۍ ته راځي او د حيثيت او د حقوقو له پلوه سره برابر دي. ټول د عقل او وجدان خاوندان دي او بايد يو له بل سره د ورورۍ په روحيه سره چلند کړۍ.

دويمه ماده

ټول تبعيض څخه په تيره بيا د نژاد،رنځ، جنس، ژبه، مذهب، سياسي عقيدې او يا هره بله عقیده چې وي- او هم دارنگه د قوم، ټولنيزۍ وضعې. (؟؟؟)، زيريدنه او يا هر بل موقعيت چې وي، د ټولو هغو حقوقو او ژاډيو څخه چې په دغه اعلاميه کېنې ذکر شوي دي ، گټه واخلي.

سر بيره پر دې هيڅ ډول تبعيض رامنځ ته نه شي چې د يو هيواد پر سياسي ادارۍ، قضايې او يا بين المللي وضعي مينې وي، که څه هم دغه هيواد مستقبل تر لاس لاندې او يا غير خود مختار وي، د هغه حاکميت په يو ډول سره محدود شوي دي.

درېمه ماده

هر څوک د ژوند، ژاډې او شخصي امنيت حق لري.

څلورمه ماده

هيڅ څوک نه شي کولې چې څوک په غلامۍ کېنې وساتي. او د غلامانورا کره ور کره په هر ډول چې وي ممنوع ده.

پينځمه ماده

هيڅ څوک نه شي کولې چې څوک تر شکنجې، محازات او يا داسي چال چلن لاندې چې مالمانه، دانسانيت او د بشري شتونو پر ضد او توهمين آميز وي، وساتي.

سپړمه ماده

هر څوک حق لري چې دهغه حقوقي شخصيت په هر ځاي کېنې د قانون په وړاندې د يو انسان په نوم وپيژندل شي.

اوومه ماده

، تبعيض له پرته په مساوي توگه د قانون له حمايت څخه بر خمن شي - ټول حق لري چې د هر ډول تبعيض په وړاندې چې د دغې اعلامې ناقص وي او د هر ډول تحريک په وړاندې چې ددغه ډول تبعيض دپاره رامنځ ته شي په مساوي توگه د قانون له حمايت څه برخمن شي.

اتمه ماده

دهغو عملونو په وړاندې چې د هر فرد پر بنسټيزو حقوقو تجاوز وکړي او هغه حقوق د اساسي قانون او يا بل کوم قانون په وسيله د هغه د پاره پيژندل شوي وي، هر څوک صالحو ملي محکمو ته د رجوع کولو حق لري.

نهيمه ماده

هيڅ څوک بايد په خپل سر توقيف، حبس او يا تبعيد نه شي.

لسمه ماده

هر څوک په بشر تساوي سره حق لري چې د هغه دعوه د يوۍ مستقلي او بې طرفې محکمې په واسطه په منصفانه او علنی توگه سره ارزيايې شي او دغه يو محکمه کولې شي د حقوق، الزامونو او يا بل هر جرايې اتهام په باب چې شخص ته متوجه شوي دي، پريکړه وکړۍ.

يوولسمه ماده

هر څوک چې په يوم جرم متهم شوع وي، بې گناه شميرل کيږي، تر څو پورۍ چې د عمومي دعوه په جريان کېنې چې په کېنې د هغه د دفاع له پاره ټول ضمانتونو تامين شوي وي، دهغه گناه په قانوني توگه ثابت شي.

د تر سره کولو په خاطر چې نو موري عمل د ارتکاب په وخت کېنې د ملي او يا بين المللي حقوقو په موجه جرم و نه پيژندل شي، محکوم نه شي. په هم دې توگه له هغه سزا څخه چې د جرم دارتکاب په وخت کېنې ورسره لږه پيدا کوي، شديد سزا به چا ته نه ورکولې کيږي.

دولسمه ماده

ي ژوند، کورنيو چارو، د اوسيدو ځاي او يا خپلو ليکونو کېنې نه ښايې چې د په خپل سر مداخلتونو هدف واقع شي او نه ځايې چې شرافت، نوم او وقار ېې د تعرض لاندې واقع شي. هر څوک حق لري چې د دې ډول مداخلتونو او حيلو پر ضد د قانون تر ساتنې لاندې واقع شي.

ديارلسمه ماده

هر څوک حق لري چې د هر هيواد په دننه کېنې په ژاد ډول نځ راتځ وکړي او خپل د اوسيدو ځاي غوره کړۍ.

هر څوک حق لري د خپل هيواد په شمول هر هيواد پريږدي او يا خپل هيواد ته بيرته وگرځي.

څوارلسمه ماده

هر څوک حق لري د تعقيب شکنجو او زار په ضد د پناه گاه په لټه کېنې شي او يو بل هيواد ته پناه يوسي.

په هغو حالاتو کېنې چې تعقيب په عمومي او غير سياسي جرم او يا د ملگرو ملتونو د مقاصد او اصولو پر مخالف چال چلن مينې وي، له دغه حق څخه گټه نه شو اخيستۍ.

پنځلسمه ماده

هر څوک حق لري چې د تابعيت درلودونکي وي.

هيڅ څوک د خپل تابعيت او يا د تابعيت د تغيير له حق څخه په سر محروم کولې نه شي.

شپاړلسمه ماده

الغ تر او ښځه حق لري له هر ډول نژادي، قومي، تابعيتي يا مذهبي محدوديت څخه پرته يو له بل سره واده وکړي او خپله کورنۍ جوړه کړۍ. د ازواجې ژوند په ټوله موده او د هغه د انحلال په وخت کېنې ښځه او ميره د واده په اړوندو چارو کېنې د مساوي حقوق لرونکې دي.

واده بايد د ښځې او نر په مکمل رضایت سره په ژادانه توگه تر سره شي.

کورنۍ د ټولنې طبيعي او اساسي رکن دۍ او حق لري چې د ټول او دولت له حمايت څخه گټه واخلي.

اووه لسمه ماده

هر شخص په انفرادي او يا په ټولنيزه توگه د مالکيت حق لري.

هيڅ څوک د مالکيت له حق څخه محروم کولې نه شي.

اتلسمه ماده

ه گټه واخلي: دا حق د مذهب يا عقيدې د تغيير او هم دارنگه د ايمان او عقيدې د اظهار سامن دي او هم پر مذهبي تعليماتو او ديني مراسمو په ترسره کولو شامل دي. هر څوک کولې شي له دغه حق څخه په انفرادي او يا ټولنيزه توگه په خصوصي او يا عمومي ډول گټه واخلي.

نولسمه ماده

يا او بيان د ژادۍ حق لري او دغه حق هغه څه په يره کېنې نيسي چې بايد د خپلو عقيدو د اظهار څخه دي څوک تشويش او اضطراب ونه لري او د اطلاعاتو او افکار په ترلاسه کولو او ټولو ممکنه وسايلو ته د هغو په انتشار کېنې د سرحدي ملاحظاتو څخه پرته دې ژاد واوسي.

شلسمه ماده

هر څوک حق لري چې په ژادانه توگه سره د مسالمت آميزه ډلې او جمعيتونه جوړ کړۍ.

هيڅ څوک په اجتماع کېنې په گډون کولو مجبورولې نه شي.

يوويشتمه ماده

هر څوک حق لري چې دخپل هيواد د عمومي چارو په اداره کښې په مستقيمۀ توگه او يا دهغو استازو په وساطت سره چې ازادانه غوره شوي دي، برخه واخلي.

هر څوک حق لري په مساوي شرايطو سره دخپل هيواد عمومي عهدو ته ورسېږي.

اده دهـ. دغه لاره بايد د هغو انتخاباتو په واسطه چې په صداقت سره او په د رواني توگه ترسره شي، اظهار شيـ. انتخابات بايد عام او د مساواتو په رعايت کولو سره عملي شي او د پټي رايې ورکولو او يا سره ورته طريقي په واسطه ترسره شي چې درايې ورکولو ازادي تامين کړيـ.

نښه ويشتمه ماده

: غړي په نوم د ټولنيز امنيت حق لري او جائز دي چې د ملي هڅو په وسيله او په نړيوالې مرستې سره اقتصادي ، ټولنيز او فرهنگي حقوق چې د هغه د شخصيت ازاد بڼـکلرنځوي او د هغه د مقام د پاره لارم دي ، هر هيواد او د منابع او تشکيلاتو په رعايت کولو سره ترلاسه کړيـ.

نږويشتمه ماده

هر څوک حق لري چې کار وکړي، خپل کار په ازادانه توگه سره غوره کړي، د کار د منصفانه او رضايت بڼـوونکو شرايطو غوښـتونکي وي او د بې کارۍ په وړاندې ترحمایت لاندې واقع شيـ.

ټول حق لري چې له هيڅ ډول تبعيض څخه پرته مساوي کار په مقابل کښې مساوي اجره تر لاسه کړيـ.

هر څوک چې کلرکوي د منصفانه او رضانت بڼـوونکي اجورۍ مستحق گرځي چې د انساني شتونو سره برابر د هغه او د هغه کورنۍ ژوند تامين کړي اود لزوم په وخت کښې د ټولنيز حمايت د بلې نوۍ وسيلې په واسطه هغه تکميل کړيـ.

هر څوک حق لري چې د خپلو کتو د دفاع د پاره له نورو سره اتحادېپ جوړۍ کړي او په اتحاديو کښې هم گډون وکړيـ.

څلورويشتمه ماده

هر څوک داسـتراحت، فراغت او تفريح حق لري او په تيره يا د د رواني رخصيتو او د کار دمعغولو ساعتونو په محدوديت سره د حقوقو مستحق ديـ.

پنځه ويشتمه ماده

لنيزو خدمتونه له پلوه تامين کړۍـ. او هم دارنگه حق لري چې دېکړۍ، معنويتيا، ناتواني، ناروغتيا، کونده کيدو او نورو ټولو مواردو کښې چې دانسان درادي نه دباندي عواملو په وجه د ژوندانه اړتياوو پوره کولو وسايل له لاسه تللي وي اوابرومندانه ژوند له شرايطو څخه برخمن شيـ.

مېنډې او ماشومان حق لري چې د ځانگړي مرستې او څارنې څخه گټه واخلي، ماشومان که د واده په واسطه يا بې نکاحه پيدا شوي وي د مساوي ټولنيز څڅ بايد برخمن شيـ.

شپږويشتمه ماده

شيـ. بڼـوونه او روزنه بر سره په لومړينو او اساسي پړاوونو کښې وپړيا لومړني تعليمات بايد اجباري ويـ. حرفوي، ټکنیکي زده کړۍ، عموميت ومومي لوړۍ زده کړې بايد د مساوي شرائطو سره د ټولو پرمخ خلاصېوي او ټول د استعداد او وړتيا په بنسـت له هغه څخه گټه پورته کړيـ.

ه او روزنه بايد د انساني شخصيت د بشپړ والي او بشري حقوقو او بنسـټيزو ارډيو ته درناوي د زياتوالي په لوړۍ وهڅول شيـ. بڼـوونه او روزنه بايد ټولو ملتونو، توکمنو او ديني ډلو تر مينځ نظام، زغم او دوستي پياوړۍ کړي او د ملگرو ملتنو هڅې د سولې د پياړتيا د پاره پر مخ پکړيـ.

مېنډي او پلرونه دخپلو اولادنو د بڼـووني او روزني د توعت په غوره کولو کې د لومړيتوب حق لريـ.

اوه ويشتمه ماده

هر څوک حق لري په فرهنگي ، ټولنيز ژوند کښې په ازادانه توگه گډون وکړي ، د هنرونو او فنونو څخه گټه واخلي او په علمي پرمختگونو او دهغو په گټو کښې برخمن شيـ.

هر څوک حق لري چې په ټونه کښې د داسې يو نظم د برقراري غوښـتونکي وي چې په ټولنيز او نړيواله توگه هغه حقوق او ازادي چې په دغه اعلاميه کښې ذکر وي تامين کړي او پر هغو عمل وکړيـ.

انه ويشتمه ماده

هر څوک حق لري چې په ټولنه کښې د داسېي نظم غوښـتونکي شي چې په دې اعلاميه کښې بيان شوي حقوق او ازادي تامين کړۍـ.

نه ويشتمه ماده

هر څوک دهغې ټولنې په وړاندې وظيفه لري چې دهغه ازاد تکامل او مکمل شخصيت برابر کړيـ.

و په اجرا او دخپلو ازاديو څخه استفاده کښې دهغو محدوديتولو تابع دي چې د قانون په واسطه منحصرأ د نورو د ازاديو او حقوقو پېژندنې او رعايت کولو د تامين د اخلاقي صحيح مقتضياتو د رعايت عمومي نظم او دټولو دسوکالي دپاره ديوي ټولني په شرايطو کښې وضع شوي ديـ.

دغه حقوق او ازادي په هيڅ هيواد کښې د ملگرو ملتونود مقاسد او اصولو په ضد ترسره کيدۍ نه شيـ.

دبرشمه ماده

ددغي اعلامي د مقرراتو څخه هيڅ يو بايد داسې تفسير و نه شي چې دکوم دولت دپاره داسې يو حق ضامن وي چې دهغه په موجب وکولې شي د دغي اعلاميي د مندرجو حقوقو او ازاديو څخه هر يو له مخه يوشې او يا به هغه لاره کښې کوم فعاليت ترسره کړيـ.